

Platysauři
Petr Bogusch

Omán
Vojtěch Víta

Úvod do teraristiky 42
Ivan Vergner

Mořské želvy
Hana Svobodová

ZDARMA

TERA

magazín

ISSN 1805-870

Elektronický časopis o teraristice

www.teramagazin.cz

▪ HADI ▪ JEŠTĚŘI ▪ OBOJŽIVELNÍCI ▪

▪ MOŘSKÉ ŽELVY ▪ PLATYSAUŘI ▪ NEDOCENĚNÉ SKVOSTY V TERÁRIÍCH ▪ HISTORIE TERARISTIKY A HERPETOLOGIE V ČESKÉ REPUBLICE - ČÁST 10. ▪ ÚVOD DO TERARISTIKY 42 ▪ OMÁN ▪ CHOV VELKÝCH SUCHOZEMSKÝCH ROVNAKONŮŽOK RODU PORCELLIO

1/2017

Setkání přátel přírody

ZIVÁ EXOTIKA

**prodej a výměna
exotických zvířat a rostlin**

www.zivaexotika.cz

Obsah

Želvy

Mořské želvy 4

Ještěři

Playtsauři - nedocenené klenoty v teráriích 8

Chovi

Historie herpetologie a teraristiky v České republice - část 10. 13

Chov

Úvod do teraristiky (42) 16

Cestopis

Omán 19

Bezobratlí

Chov rovnakonůžok rodu Porcellio 29

Slovo úvodem

Vážení čtenáři,

rádi bychom vás v novém roce přivítali dobrou zprávou. A to, že TERAmagazín žije! Důkazem je nové vydání, které jste si právě otevřeli. Po loňském roce, kdy se nám podařilo vydat pouhopouhá 2 čísla, vstupujeme do roku 2017 s předsevzetím toto skóre alespoň trochu vylepšit a nenechat náš časopis zaniknout. Přece jen je ve světě teraristiky a herpetologie tolik zajímavých témat, o kterých si všichni (včetně členů redakce) rádi přečteme. Proto bych už tak trochu tradičně rád vyzval všechny potenciální autory, aby se nebáli vzít do ruky pomyslné pero a zkusili něco sepsat. Byla by přece škoda nechat bohaté zkušenosti a zážitky, kterými se řada z vás jistě jen hemží, zavřené někde v šuplíku. Krásný cestopis Vojty Víty z Ománu, který mě stál několik měsíců ustavičného přemlouvání, má slova jen potvrzuje. Dobrá věc se nakonec podařila a vy si můžete Vojtovy zážitky a zajímavá pozorování herpetofauny z jihu Arabského poloostrova přečíst na straně 19.

Přeji vám v roce 2017 mnoho úspěchů!

Za redakci TERAmagazín.cz,

Daniel Kolečka

- Bezobratlí
- Ještěři
- Hadi
- Obojživelníci
- Želvy
- Cestopis
- Chov
- Systematika
- Reportáž

Redakční rada:

Monika Balcárková - monika.balcarkova@teramagazin.cz

Aleš Kozubík - ales.kozubik@teramagazin.cz

Daniel Kolečka - daniel.koleska@teramagazin.cz

Foto na titulní straně:

Vojtěch Víta - *Chamaeleo arabicus*, Omán

Autoři článků v tomto čísle:

Hana Svobodová, Petr Bogusch, Ivan Vergner, Vojtěch Víta, Adrián Purkart

Mořské želvy

Kareta obrovská

Text a foto: Hana Svobodova

www.morskezelvy.cz

Hezký předvánoční čas přeji, jsem stále ještě v České republice, zima mi tu zalézá za nehty a tak jsem se rozhodla myslet na krajiny, kde je stále teplo a napsat Vám pár novinek o tom, co se během posledního půl roku událo v projektu na ochranu mořských želv.

Ochranáři z naší indonéské ochránářské organizace Konservasi Biota Laut Berau dál chrání ostrovy **Bilang-bilangan a Matahu proti zlodějům želvích vajec**. Přenášejí želví snůšky, pomáhají čerstvě vylíhlým mláďatům do moře, uklízejí odpadky z pláže. Dokonce ochranářům vláda pro práci půjčila **novou loď**. To je veliký úspěch a úleva, protože ochranáři skoro 2 roky pracovali na ostrovech vzdálených 60 km od Bornea bez lodi s tím, že jim jednou za 8 dní najatá loď přivezla zásoby jídla. Bylo to nejen neflexibilní, ale i nebezpečné, protože kdyby se cokoli stalo, neměli by se v mezičase z ostrova jak dostat. Z půjčené lodi mám velkou radost a věřím, že se nám jednou podaří získat i vlastní loď. Na nové lodi už se svezlo i několik **dobrovolníků**. V létě tu byl Samuel ze Slovenska, v září na ostrovech ochranářům pomáhal policista Vláda s hasičem Tomášem a v listopadu je zase motivoval k práci zkušený manažer David. Je zajímavé, že vždycky, když jsou na ostrově dobrovolníci, ochranáři pracují tak o jednu třetinu efektivněji, asi chtějí dokázat, že Indonésané nejsou tak líný národ, jak se o nich povídá. Jak viděl život a práci na ostrovech dobrovolník Samuel se dočtete v jeho článku na

<http://nasturiec.sme.sk/c/20390191/na-pustom-ostrove-zil-s-domorodcami-aby-zachranoval-ohrozene-korytnacky.html>

Jediný problém na ostrovech teď je, že organizace Konservasi Biota Laut Berau do teď pracovala s finanční podporou jediné organizace mezinárodní nadace Turtle Foundation. Turtle Foundation se ale v poslední době stále více zaměřuje na lobbing na vládu a do přímé ochrany mořských želv už neinvestuje tolik peněz. Naše činnost bude do budoucna možná, jen pokud se podaří **domluvit financování z dalších zdrojů**. Upřímně věřím v potřebnost naší práce a proto teď v Čechách velmi usiluji o domluvení spolupráce s firmami i jednotlivci. Ostrovy Bilang-bilangan a Mataha jsou naprosto jedinečné, klade tam vejce nejvíc želv v celé JV Asii a proto je potřeba projekt udržet. Aby naše činnost mohla probíhat dlouhodobě, potřebujeme stálou podporu. Přidejte se k nám! Pomůže nám i částečné financování, pokud o někom víte, kdo by mohl dávat i třeba jen 200 či 500 Kč měsíčně, prosím ozvěte se mi na hanka.sauria@seznam.cz. Pomáhejte s námi chránit jedinečný ekosystém s největší biodiverzitou na světě. I malá částka je pro nás důležitá. Podporovatele rádi uvítáme přímo na místě, kde projekt probíhá. Věřím, že návštěva ostrůvků v oblasti Berau u Kalimantanu může být nezapomenutelný zážitek i pro zkušeného cestovatele. Uveřejníme podporovatele v článkách,

v rozhovorech v rádiu i televizi. Za každou pomoc Vám budeme velmi vděční. Děkujeme.

Kromě shánění financí se v České republice snažím o šíření informací o situaci mořských želv.

Probíhají **besedy o želvách se žáky a studenty na školách** (gymnázium Jana Palacha, ZŠ Žatec, ZŠ Janovice, ZŠ Liberec). Ekotým ZŠ Janovice dokonce pořádal akci Běh pro želvy a v ZŠ Ledec nad Sázavou zase proběhl Den se zvířaty, kde žáci o problémech mořských želv informovali veřejnost. Zajímavé bylo i povídání o želvách na environmentálním táboře v Zooparku Zájezd v létě. Kromě vzdělávání zaměřeného na mladé lidi jsem na několika místech mluvila o ohrožení mořských želv a způsobech, jak jim můžeme pomoci, i **pro širokou veřejnost** (knihovna Česká Lípa, Asijské dny v Praze, Nadace na ochranu zvířat, kavárna Carpe diem, aktivizační centrum pro seniory Prosek, Národní muzeum v Praze). O tématu vyšlo několik **článků**.

Velkou podporu projektu na ochranu mořských želv také dávají české zoologické zahrady. V Liberci proběhlo velmi přínosné setkání České koalice na ochranu biodiverzity (CCBC) a milý Den se ZOO Liberec pro veřejnost. ZOO Ostrava pomáhá o želvách vytvořit venkovní výstavu a omalovánky pro děti s mnoha zábavnými i vzdělávacími úkoly. V ZOO Tábor se konala Zahradní slavnost, v ZOO Hodonín a v ZOO Brno byla výstava o želvách.

23.9 jsem o želvách a Indonésii povídala v **Klubu rádia Junior**. Moc mile mě překvapilo, kolik dětí volalo a kladlo otázky o želvách. Poslechněte si záznam pořadu

<http://www.radiojunior.cz/indonesie-blizka-i-vzdalena--1658324>

Velmi smysluplná byla i účast na semináři **Wildlife crime v České republice**. Seminář o problematice ochrany druhů spadajících pod mezinárodní úmluvu **CITES** pořádala Česká inspekce životního prostředí spolu s Ministerstvem vnitra ČR a já tu seznámila celníky i policisty, kteří případy ohrožených druhů řeší, s želví problematikou.

Dovést si z dovolené byt jen malý náramek z želvoviny je trestný čin a celníci si ode mě kousek želvoviny vzali, aby ji mohli dát očuchat psům, které používají při prohledávání zavazadel na letišti. Jsem za tuto spolupráci moc ráda a věřím, že **pečlivá kontrola na letištích přispěje k tomu, že si turisté rozmyslí, zda potřebují domů suvenýr z kriticky ohroženého druhu zvířete.**

Mám pro Vás **několik tipů**, jak si udělat radost a přitom pomoci želvám.

1) Upečte si perníčky ve tvaru mořských želv. Pokud pracujete ve škole, můžete perníčky vyrobit společně s dětmi a prodat je potom třeba na Vánočních trzích. Pokud utržené peníze pošlete na realizaci aktivit našeho projektu na ochranu mořských želv, budeme Vám moc vděční!

2) Zajeďte se podívat do ZOO Hluboká, od prosince tu bude k vidění výstava o mořských želvách.

3) Kupte si krásný kalendář, který o projektu vznikl. Jsou tam nádherné fotky a věřím, že se Vám bude líbit. Pan vydavatel mi ale psal, že má pořad ještě 2 500 ks kalendářů ve skladu. Moc bych uvítala pomoc se šířením informací o kalendáři. Podívejte se prosím na něj <http://www.helma365.eu/produkt-all-about-sea-life-16>, fakt si myslím, že je krásný a stojí za to si ho koupit nebo na něj třeba na FB upozornit známé. To by mi moc pomohlo. Děkuji Vám moc

Děkuji Vám moc za Váš zájem a chuť pomáhat mořským želvám.

Mějte se krásně

s pozdravem

Hana Svobodová

www.morskezelvy.cz

<http://www.facebook.com/pages/morskezelvy.cz/607230715971714?ref=ts&fref=ts>

- ▮ Bezobratlí
- ▮ Ještěři
- ▮ Hadi
- ▮ Obojživelníci
- ▮ Želvy
- ▮ Cestopis
- ▮ Chov
- ▮ Systematika
- ▮ Reportáž

- Bezobratlí
- Ještěři
- Hadi
- Obojživelníci
- Želvy**
- Cestopis
- Chov
- Systematika
- Reportáž

Potkat karetu obrovskou je krásný zážitek.

U ostrova Mataha se s touto mořskou želvou stále ještě můžete setkat každý den.

Ochranář hlídá samici na pláži. Želva na souši strávila už několik hodin, hledala vhodné místo pro snůšku, hrabala jámu, kladla vejce a zahrabávala je. Teď už je čas vrátit se zpět do moře.

- ▮ Bezobratlí
- ▮ Ještěři
- ▮ Hadi
- ▮ Obojživelníci
- ▮ **Želvy**
- ▮ Cestopis
- ▮ Chov
- ▮ Systematika
- ▮ Reportáž

Když máte velké štěstí, můžete potkat i pářící se želvy. Páření trvá i několik hodin, samice je dole a plave, samec se snaží udržet na jejím karapaxu.

Ochranář počítá z kolika vajec se vylíhly malé želvy a kolik jich zůstalo nevylihnutých.

Nová loď ochranářům velmi pomáhá.

Platysauri - nedocenené skvosty v teráriích

Druh *Platysaurus guttatus* je tmavě modře zbarvený s červeným ocasem. Tento druh se také objevuje občas v teráriích. Foto Radek Polouček.

Text a foto: Petr Bogusch

Mezi importovanými zvířaty z Afriky se vzácně objevují i nápadní, okolo 20 cm dlouzí ještěři zploštělého těla, jejichž samci jsou krásně barevní v odstínech zelené, modré a červené, a samice jsou obvykle tmavě zbarvené s bělavou kresbou sestávající z podélných čar a skvrn. Obvykle bývají nabízeni za poměrně nízkou cenu a nebývá o ně příliš zájem. Je to zvláštní, že tak barevná zvířata nepatří mezi v chovech oblíbené druhy. Důvodem je zřejmě neznalost těchto ještěřů, prakticky nulové informace o chovu v teráriu na internetu, a ústní informace od těch, kteří je "zkusili", že se nemnoží. Přitom tyto zajímavé ještěři nejsou vůbec nároční na chov a při dodržení určitých pravidel je lze i pravidelně odchovávat. Jejich výhodou je i to, že se jedná o dosti odolná zvířata, a tak jedinci z importu spokojeně žijí v teráriích dlouhá léta.

Platysauri, nebo také plochoještěři, patří do čeledi kruhochvostovitých (Cordylidae), a jsou to zástupci jednoho rodu plochoještěř (Platysaurus). Stejně jako jejich příbuzní kruhochvosti rodu *Cordylus* se jedná o živočichy žijící na skalách a především ve

skalních štěrbinách. Ploché tělo je tak výbornou adaptací pro pohyb ve velmi úzkých skalních puklinách, kde se dokáží dobře schovat před mnoha predátory. Jedná se o dlouhověká zvířata, průměrný věk se uvádí okolo 20-25 let v přírodě, věk v teráriu pro nepočtený chov není příliš známý. Na světě najdeme celkem 26 druhů těchto pozoruhodných plazů a stále jsou nové druhy nebo poddruhy stávajících druhů popisovány. Důkazem je třeba *Platysaurus attenboroughi*, nádherně modře zbarvený tečkovaný druh se žlutohnědým ocasem, který byl popsán v roce 2015, a pojmenován po nejznámějším popularizátorovi zoologie na světě Davidu Attenboroughovi.

Velikost platysaurů se obvykle pohybuje okolo 20 cm celkové délky i s ocasem, největším druhem je *Platysaurus imperator*, který dorůstá i okolo 35 cm celkové délky. Všechny druhy najdeme na jihu Afriky, přičemž většinou jsou to endemiti nevelkých území Jihoafrické republiky. Například nejpestřejší druh *Platysaurus broadleyi* se vyskytuje pouze na jedné lokalitě – v národním parku Augrabies na

severozápadě Jihoafrické republiky. Tento druh, který díky jeho krásně zbarveným samcům zpopularizoval právě David Attenborough, zná už téměř každý, zejména natočené snímky o desítkách těchto ještěřů vybihajících ze skalních puklin a lovicích rojící se jepice nad vodní hladinou. Některé druhy žijí i v okolních zemích, především v Zimbabwe, Mosambiku nebo jižní Tanzanii, odkud jsou platysauři přiváženi i do České republiky.

Své první platysaury jsem získal do chovu v roce 2010. Tehdy jsem ani nevěděl, že tito ještěři existují, ale viděl jsem u svého kolegy v chovu pestrá zvířata, která byla dobře vidět v teráriu, a hned mě zaujala. Zanedlouho jsem získal skupinku poddruhu *Platysaurus intermedius inopinus*, který žije právě v Mosambiku. Jedná se o skupinku samce a tří samic a mám všechna zvířata dodnes a nepozoruji na nich žádné příznaky stárnutí, ani agresivity. Informace o chovu jsem získal jen z jakési diskuse na německém teraristickém fóru, a tak jsem se snažil jimi řídit. Tito ještěři jsou poměrně pohybliví, ale pro skupinku stačí terárium o rozměrech 70x40x40 cm, pro pár i menší. Samec je zeleně zbarvený s černou kresbou na hlavě a růžovým ocasem, spodní strana těla je tmavě modrá. Samice jsou černé s podélnými bělavými pruhy a skvrnkami, mezi nimi najdeme i rezavou kresbu. Ocas je šedo-modře pruhovaný. Samice jsou o trochu menší a štíhlejší než samec. V teráriu je vhodné mít dvojí větrání, nejlépe ve spodní části přední stěny a ve stropě. Jako substrát je vhodný jakýkoliv písek, platysauři nehrabou, a tak pro ně není substrát zásadní. V teráriu je dobré mít zadní nebo i boční stěny. Já jsem vytvořil zadní stěnu z polystyrénu natřeného světle hnědým balakrylem a posypaného jemným pískem. Tato stěna drží, jedinou nevýhodou je, že na ni platysauři odkládají trus, a tak je nutné ji občas omýt. O stěnu jsem opřel ploché opukové kameny, na dvou místech více kamenů na sobě. Platysauři mají rádi kameny umístěné vertikálně a často se po nich pohybují. Podle instrukcí kolegy jsem vytvořil jakési "záclony" z tenké korkové tapety, v nichž se také ještěři často zdržují. V teráriu mám misku s vodou a často pozoruji, jak platysauři z misky pijí. Terárium vyhřívám bodovou žárovkou na 30 °C, pod žárovkou je samozřejmě mnohem tepleji. Nad teráriem je

umístěná UVB zářivka. Nedočetl jsem se, zda platysauři potřebují UVB záření, ale pro jistotu jim ho dopřávám. Krmím jednou za 2-3 dny především cvrčky, v létě smýkaným hmyzem. Platysauři mají v oblíbenější potravu, která běhá po teráriu. Nemají však rádi rychlé druhy, které se schovávají, a tak nedoporučuji šváby nebo krátkokřídlé cvrčky. Ze smýkaného hmyzu rádi loví drobné pavouky, mouchy nebo nymfy sarančat, dospělá sarančata jsou na hraně jejich možností (myslím běžné druhy nachytané na louce, ne krmné saranče stěhovavé). Krmný hmyz z chovu poprašuji vitamínovými a minerálními přípravky. Musím ještě napsat, že můj koncept terária pro platysaury mi někteří západoevropští chovatelé zkritizovali. Prý používají ploché kameny nebo dlaždice, kterými vyplní terárium. Na rozdíl od mých zvířat však nejsou v takovém teráriu platysauři vidět, a špatně se hledají vejce, která je nutné hned vyndat a přemístit do inkubátoru.

V teráriu se jedná o neagresivní zvířata, která lze chovat ve skupinách. Naopak, lze říci, že jsou sociální a vyhovuje jim více chov ve větším teráriu ve skupinkách než jen v páru. Udržet platysaury v chovu není těžké, a zrovna poddruhy druh *P. intermedius* jsou podobně jako některé jiné velmi atraktivní. Dospělí jedinci jsou sice plaší, ale v teráriu jsou dobře vidět, a pokud se rychle nepohybujeme a nestojíme přímo u terária, jsou vidět. Nejzajímavější je pozorovat skupinku platysaurů při krmení, jak běhají za drobným hmyzem, schovávají se za ploché kameny, a často si kradou potravu navzájem. Odchov těchto klenotů je však mnohem složitější. Samice platysaurů kladou jednou nebo několikrát do roka dvě často slepená vejce s kožovitou skořápkou, a to obvykle na vlhká a teplá místa. Je tedy dobré umístit do terária krabičku s vlhkým rašeliníkem, a připevnit ji blízko stropu terária. Zatímco do takového boxu mi samice umísťují prakticky všechny snůšky, do stejného boxu umístěného na zemi mi nikdy nenakladly. Vejce je třeba inkubovat ve vlhkém rašeliníku, na vermikulitu nebo seramisu při stálé teplotě. Osvědčila se mi teplota 28 °C, při níž se vejce dobře líhnou. Jakékoliv výraznější výkyvy především ve vlhkosti způsobují úhyny zárodků a

- Bezobratlí
- Ještěři
- Hadi
- Obojživelníci
- Želvy
- Cestopis
- Chov
- Systematika
- Reportáž

Samice druhu *Platysaurus intermedius* v teráriu.

vejce se kazí nebo mláďata zůstávají ve vejcích. Rovněž je nutné samice dobře krmit plnohodnotnou potravou s dostatkem vitamínů a minerálů. Rády lížou i přesnídávku obohacenou o tyto přípravky nebo třeba kašovitou potravu pro pagekony nebo felsomy. Mláďata se pak dobře

dostávají z vajec a nehynou uvnitř. Při inkubaci při 28 °C se líhnou mláďata po době okolo 90-100 dnů. Jsou zbarvená jako samice, jen poněkud pestřeji a kontrastněji. Od vylíhnutí jsou velmi vitální a po dvou až třech dnech loví aktivně drobný hmyz. Je možné chovat více mláďat ve skupině, agrese mezi

Samec druhu *Platysaurus intermedius*, nominátního poddruhu z Národního parku Ithala v Jihoafrické republice.

- Bezobratlí
- Ještěři
- Hadi
- Obojživelníci
- Želvy
- Cestopis
- Chov
- Systematika
- Reportáž

Mládě druhu *Platysaurus intermedius* je podobně zbarvené jako samice.

nimi nebývá častá. Odchovná terária o rozměrech 30x30x30 cm jsou zařízená podobně jako terárium pro dospělé platysaury. Bohužel, u mláďat nelze určit pohlaví, a je to problematické i ve vyšším věku. Samci se totiž přebarvují až okolo 12 měsíců věku a někteří mají samičí zbarvení i déle, jen třeba s nazelenalými boky.

Taxonomie platysaurů je velmi složitá. Některé druhy jsou si navzájem velmi podobné a lze je jen velmi těžko rozlišit podle zbarvení břišní části těla a struktury šupin na hrdle. To je u živých zvířat velmi složité, a proto jsou často importované druhy špatně druhově určené. Jedná se zejména o některé poddruhy druhu *Platysaurus intermedius*, ale i další. Naopak typicky zbarveným je nápadný, velký druh *Platysaurus imperator*, jehož samci jsou oranžově zbarvení, a samice jsou černé s bílou kresbou. Tento druh se občas vozí, v teráriu je však velmi plachý a moc se nemnoží. Sporadické odchovy se objevují, ale jen velmi vzácně. Nejpestřejší druh *Platysaurus broadleyi* se importovat nesmí, nedávno se však objevily v několika zemích Evropy odchovy. Samci jsou opravdu pestří, hřbetní strana těla je modravě zbarvená s rezavým ocasem, břicho je červeno-modré se žlutými předními nohama. Samice jsou hnědavé se žlutavou kresbou. I přes informace o plachosti tohoto druhu je můj odchovaný pár v teráriu velmi atraktivní. Tento druh se velmi málo množí, samice obvykle klade jen jednu snůšku

Samec nejpestřejšího druhu *Platysaurus broadleyi* v teráriu.

dvou vajec za rok. V posledních létech se v chovech objevují další druh, třeba *Platysaurus pungweensis*, jehož samci jsou černo-červeně zbarvení a samice jsou černo-bílé. I v tomto případě se jedná o atraktivní druh, který je v teráriu dobře vidět, a zaslouží si větší oblíbenost v chovu.

Nakonec lze jen doufat, že tito živočichové budou častější v chovech a stanou se oblíbenějšími. Na rozdíl od téměř neviditelných nočních druhů gekonů a nehýbajících se agam se jedná o krásná, barevná a aktivní zvířata.

Snůšky dvou slepených vajec se inkubují ve vlhkém rašeliníku.

TERRABAZAR

VÝSTAVNÍ A PRODEJNÍ TERARISTICKÁ BURZA

ROZŠÍŘENO O PRODEJ EXOTICKÉHO PTACTVA

14.1. 18.2. 11.3. 8.4. 13.5. 3.6.
29.7. 26.8. 23.9. 14.10. 25.11. 16.12.

2017 8:30-12:00 hod.

 Konferenční centrum City
Na Strži 65/170
140 00 Praha 4

www.TERRABAZAR.cz
www.facebook.com/TERRABAZAR

Historie teraristiky a herpetologie v České republice – část 10.

Česká společnost pro teraristiku herpetologii v Praze (ČSTH) – část 2.

Text a foto: Ivan Vergner - ivan.vergner@atlas.cz

V květnu jsem podal přihlášku projektu na pořádání XXII. Konference teraristů a herpetologů ČR kvůli žádosti o dotaci na MŽP. V polovině prázdnin jsme dostali konečně zprávu, že MŽP vyhovělo naší žádosti o dotaci na setkání v Mostě ve výši 10 900 Kč. Z dotace se hradil nájem sálu a částečně tisk sborníku Niedeliana. Počátkem září 1995 jsem dával do tisku Natrix č. 10 a Inform servis č. 17. Během týdne jsem vše převzal v pořádku vytištěné a odeslal. K 5. výročí založení ČSTH jsem na MV podal žádost o změnu stanov s úpravami schválenými členy. V časopise Akvárium terarium 10/1995 vyšel můj článku k 5 letům ČSTH. Na setkání v Mostě (27. – 29. 10. 1995) mě všichni srdečně přijali, zahraniční přednášející (pánové Köhler, Eidenmüller, Berghof, Reiff aj.) se líbili. Po tomto setkání a vyjití článku v AT se do konce roku přihlásilo do Společnosti 21 nových členů. Před Vánocemi jsem dával do tisku časopis Chamaeleo č. 5, sborník Niedeliana č. 1 a Inform servis č. 18. V databázi HB bylo koncem roku něco přes 2 000 lístků. Ke konci roku měla Společnost 165 členů, v tom 66,1 % Čechů, 26,1 % Moravanů, 4,8 % Slováků a 3,0 % ostatních národností (Němci, Rakušané, Rusové a Američané). Výměnou členů (+39 a -23) se průměrný věk zvýšil na 35 let, podíl žen klesl na 3,6 %. Zasloužilí členové tvořili 9,7 %, nejvyšší

příspěvek činil 1 000 Kč při základním příspěvku 130 Kč. Od počátku roku 1996 byl základní příspěvek zvýšen na 150 Kč, ale k tomu byl vyhlášen snížený příspěvek pro studenty, vojáky základní služby a důchodce (100 Kč).

Hned počátkem roku 1996 jsme odesílali opět přihlášku projektu na pořádání XXIII. Konference teraristů a herpetologů ČR v Mostě a koncem května přišlo kladné rozhodnutí o přidělení dotace 10 200 Kč. V dubnu mě navštívila kontrola z MŽP ČR, ale žádné závažné nedostatky nenašli, kromě toho, že jsme po změně stanov měli požádat o přidělení nového identifikačního čísla (IČO) a nebyli jsme přihlášení na Finančním úřadu. To jsem dodatečně v září 1996 provedl. Musel jsem navštívit Český statistický úřad (ČSÚ) v Kutné Hoře, obdrželi jsme IČO 63845334. V listopadu 1996 jsem potom celou tuto administrativní akci dokončil podáním přihlášky plátce daně z příjmů na Finančním úřadu v Časlavi, dostali jsme DIČ 039-63845334. V únoru jsem byl na III. Konferenci ČHS v Mariánských lázních. Přijetí od Dr. Petra Rotha, CSc. i Dr. Zbyňka Ročka, DrSc. bylo srdečné a přátelské. V průběhu roku (únor – březen – červenec – říjen) byly vydány bulletiny Natrix č. 11, 12, 13 a 14 a s nimi Inform servis č. 19, 20, 21 a 22. Na přelomu roku 1996/97 jsem rozesílal časopis Chamaeleo č. 6,

Niedeliana č. 2, Informservis č. 23 a dotazník na odchov zvířat. Ke konci roku 1996 měla Společnost 208 členů. Podrobné vyhodnocení členské základny jako v minulých letech jsem neprováděl.

V roce 1997 pokračovalo vydávání tiskovin Společnosti, bulletin *Natrix* č. 15, 16 a 17 a *Informservis* č. 24, 25 a 26. Opět jsme žádali MŽP o dotaci na XXIV. Konferenci teraristů a herpetologů ČR, 31. 10. - 2. 11. 1997 v Mostě, ve výši 10 200 Kč a byla nám v květnu schválena. Největší událostí roku 1997 byl „Third World Congress of Herpetology, 2. - 10. 8. 1997“ v Paláci kultury v Praze, jehož jsem se zúčastnil jako čestný host. Součástí toho herpetologického týdne v Praze byla i výstava obojživelníků a plazů pořádaná TSP spolu se Stanicí mladých přírodovědců Praha 5. Na přelomu roku jsme opět vydávali časopis *Chamaeleo* č. 7, sborník *Niedeliana* č. 3 a *Informservis* č. 27 a odesílali spolu s dotazníkem na odchov zvířat. Ceny tisku se od r. 1993 do r. 1997 podstatně zvýšily (staré ceny v závorce): *Chamaeleo* 64 stran 67,50 (23,90), *Natrix* 20,50 (6,10), *Niedeliana* 36,80, *Informservis* 3,90 (1,40) a poštovné za rok na člena činilo 50,20 Kč. Bylo nutné zvýšit členský příspěvek na 250 Kč, snížený na 150 Kč. Ke konci roku 1997 měla Společnost 189 členů.

V roce 1998 Společnost marně žádala MŽP o dotaci na pořádání podzimního setkání teraristů. Z důvodu celkového krácení prostředků na dotace a jiného dotačního zaměření byl náš projekt zamítnut a bylo nám doporučeno dále pro tento účel o dotaci MŽP nežádat. Zhoršily se tím nejen podmínky pořádání setkání v Mostě, ale i vydávání sborníku *Niedeliana*. V obvyklých termínech byl vydán bulletin *Natrix* č. 18, 19 a 20 a *Informservis* č. 28, 29 a 30. Koncem roku byl vydán časopis *Chamaeleo* č. 8, sborník *Niedeliana* č. 4 a *Informservis* č. 31. Po delší době tiskárna *Prestige* - Zdeněk Jeřábek chybně přehozením stránek vytiskla *Informservis*, s čímž se ovšem nedalo nic dělat. Zásilka tiskovin byla s omluvou za chybu odeslána spolu s obvyklým dotazníkem. Ke konci roku 1998 měla Společnost 154 členů.

Rok 1999 přinesl změnu DPH pro tiskařské práce a tím podstatné zdražení tiskových prací. Byly z důvodů nedostatku prostředků vydány jen v červnu *Natrix* č. 22 a v září *Natrix* č. 23 spolu s listovkou

Informservis č. 32 a 33. Ten nedostatek prostředků byl především způsoben tím, že jen 137 členů uhradilo členský příspěvek a zůstali tak členy. Plánovaný objem prostředků na vydávání a rozesílání tiskovin se tak rok od roku snižoval. Od poloviny roku 1999 jsem si zřídil pro svoji potřebu i potřeby Společnosti e-mailovou adresu, tehdy ivan.vergner@iol.cz a csth@iol.cz. V březnu 1999 si reprezentační prodejna *Academia* na Václavském nám. 34 vyžádala do prodeje *Chamaeleo* č. 1 - 4 a *Niedeliana* 1 - 4. Za časopisy sice nic nezaplatili, ale i tak jsem tím byl potěšen. Také jsem dal zhotovit nová razítka (v PSČ změna CS na CZ a změna telefonu u sekretariátu, tehdy 0322/390329). Na přelomu roku Společnost opět vydala časopis *Chamaeleo* č. 9, sborník *Niedeliana* č. 5, *Informservis* č. 34 a s dotazníkem je odeslala. Dostala se tak ovšem na dno svých finančních rezerv. Koncem roku 1999 měla Společnost již jen 136 členů.

V roce 2000 pokračovalo omezené vydávání tiskovin v termínech březen - červen - prosinec. V prvních dvou termínech byly vydány bulletin *Natrix* č. 24 a 25, spolu s listovkou *Informservis* č. 35 a 36; koncem roku vyšel časopis *Chamaeleo* č. 10 (56 stran), sborník *Niedeliana* č. 6 a *Informservis* č. 37 a vše bylo odesláno spolu s dotazníkem na odchov zvířat. V prosinci 2000 zřídila Společnost díky svému členovi z Ústí nad Labem, Jiřímu Bálkovi, jinak kameramanovi ČT s vlastním televizním studiem, svoje internetové stránky s adresou: <http://web.quick.cz/serpentariumJB/csth.htm>, uvedené do provozu 20. 12. 2000. Ke konci roku 2000 měla Společnost již jen 117 členů. Aby bylo možné při tomto počtu členů udržet vydávání tiskovin v dosavadní periodicitě a rozsahu, bylo nutno zvýšit členský příspěvek na 300 Kč, resp. 150 Kč snížený příspěvek. Ten v r. 2001 uplatnilo 11,1 % členů, podíl členů platicích základní příspěvek klesl na 87,2 %.

Rok 2001 se ukázal pro Společnost jako fatálně zlomový. Všechna moje snaha zlepšením služeb především ve virtuální sféře internetu vyzněla naprázdno. Úhradou faktury za tiskoviny na konci roku 2001, resp. začátkem roku 2002 se Společnost po letech dostala do platební neschopnosti, takže vydání bulletinů *Natrix* č. 26 již v lednu, č. 27 v

červnu a č. 28 v říjnu 2001 a spolu s nimi samozřejmě listovky *Informservis* č. 38, 39 a 40, vedl při dalším poklesu počtu členů k nemožnosti udržet dosavadní činnost. Paradoxně k výročí založení ČSTH jsem vydal zmíněný *Informservis* č. 40 s novým logem Společnosti, které s použitím mojí grafiky počítačově zhotovil tehdy ještě student PŘF brněnské Komenského univerzity, Jiří Brůna. Představuje můj obrázek samičky *Brookesia minima* na palci ruky, kolem v kruhu Česká společnost pro teraristiku a herpetologii, v dolní části kruhu tučně ČSTH. Zároveň jsem samostatně vypracoval s přispěním rad kamaráda Jiřího Bálka a především kamaráda Mgr. Oldřicha Mudry, profesionálního webmastera stránek TSP teraristika.cz nové stránky Společnosti.

Měly tehdy odkaz <http://web.quick.cz/csth> a byly uvedeny do provozu 4. - 5. 1. 2001. Obsahovaly přes 300 dílčích provázaných stránek, často velmi obsažných (citace zákonů, vyhlášek, CITES atd.). Od 5. 1. 2001 do 31. 12. 2002 byly odkazy na tiskoviny *Chamaeleo* a *Niedeliana* online na stránce *Bibliomania / Herpetological Contents* (provozovatel serveru Breck Bartholomew, Salt Lake City, Utah, USA (herplit.com/contents/index.html)¹ . Od 21. 7. 2001 jsem změnil poskytovatele připojení z IOL na bezplatný Quick s adresami ivan.vergner@quick.cz a csth@quick.cz. Snížil jsem podstatně ceny programu HB, nechal programátora vytvořit novou aplikaci HB pro Windows. Avšak žádné z těchto opatření nevedlo k zvýšení počtu členů Společnosti či k prodeji upraveného programu HB (vůbec nikdo si ho neobjednal). Přitom v programu HB bylo dnem 1. 11. 2001 již 10 000 lístků! Tiskoviny na konci roku, *Chamaeleo* č. 11 (60 stran), *Niedeliana* č. 7 (32 stran) a *Informservis* č. 41 (8 stran) Společnost fatálně finančně vyčerpaly a zadlužily. Na konci roku 2001 měla Společnost jen 81 členů.

S výročními tiskovinami roku 2001, rozeslanými až kolem 20. 3. 2002, jsem vyzýval členy k uhrazení příspěvku na rok 2002, kterým by bylo možné pokrýt ztráty (dluhy), táhnoucích se již z let 2000 a 2001. Bohužel příspěvek na rok 2002 uhradilo již jen 68 členů, z toho jen 58 se základním příspěvkem. Tím se sice pokryly dluhy Společnosti, ale na další činnost prostředky nezbývaly. Vydávat tyto

autorsky i redakčně náročné tiskoviny pro pouhých 60 – 70 členů by bylo mrhání silami, nemluvě o beznadějném stavu ekonomiky Společnosti. Proto jsem členům v listopadu 2002 navrhl, že k 31. 12. 2002 zruším oficiálně Společnost a ukončím její činnost. Nepřišla žádná nabídka převzetí vedení Společnosti, žádný návrh na jiné řešení, ani protest proti tomuto postupu. Proto jsem po 1. 1. 2003 zrušil Společnost na úřadech (MV ČR, ČSÚ, FÚ), což trvalo asi půl roku. Ještě dnes (2012), po 10 letech od zrušení, mně občas dochází pošta na Společnost, zcela se od ní odpoutat by znamenalo se přestěhovat a asi i přejmenovat, ale nijak mně to neškodí. Internetové stránky ČSTH jsem nabídl TSP pro využití na serveru „teraristika.cz“, kde jsou dostupné na adrese teraristika.cz/csth/ dosud. Celkově v ČSTH vyšlo 11 sešitů časopisu *Chamaeleo*, 28 sešitů bulletinu *Natrix* a 7 sešitů sborníků *Niedeliana*. Na Jarním setkání teraristů a herpetologů TSP v Národním muzeu 2003 mě všichni přítomní povstáním a potleskem vyjádřili vděčnost za práci, kterou jsem pro organizovanou českou teraristiku a herpetologii v letech 1990 – 2002 vykonal.

Literatura:

Vergner, I. (1995): Pět let České společnosti pro teraristiku a herpetologii v Praze. - *Akvárium terarium*, Praha, 38 (10): 29.

Vergner, I. (1995): K památce na českého ichthyologa a herpetologa OTU OLIVU (* 8.12.1926 - † 29.12.1994). - *Chamaeleo*, Praha, 5: 1 - 4.

Vergner, I. (1995): K památce na JIŘÍHO NIEDLA (* 14.4.1920 - † 11.4.1986), zakladatele tradice podzimních setkání teraristů v České republice. - *Niedeliana*, Praha, 1: 1 - 3.

¹ V současnosti adresa <http://www.zenscientist.com/>

- Bezobratlí
- Ještěři
- Hadi
- Obojživelníci
- Želvy
- Cestopis
- Chov
- Systematika
- Reportáž

Úvod do teraristiky (42)

8. Rozmnožování terarijních zvířat

8.6. Mláďata

8.6.1. Základy odchovu mláďat

Text a foto: Ivan Vergner

Zatím jsme se v našem seriálu zabývali spíše vejcorodými (oviparními) plazy, jichž je většina. Na druhé straně některé nemnohé druhy šupinatých plazů jsou ovoviviparní až viviparní, rodí živá mláďata. Samice po dlouhém období březosti rodí živá mláďata. Ta se rodí obvykle v jemných průsvitných až průhledných vaječných obalech, z nichž se brzy po porodu vyprostí a rozlézají se po okolí. Také tato mláďata mnohdy ještě po porodu zatahují do břišní dutiny žlutkový váček a vstřebávají jeho obsah, což trvá i déle než 48 hodin. V té době je třeba nechat je v klidu v předem připraveném temperovaném a vlhkovně stabilizovaném teráriu. V této fázi jsme v minulém díle opustili i mláďata vejcorodých druhů. Také mláďata po porodu se v krátké době svlékají, ještěři většinou v den narození, hadi v prvním týdnu i později. Nejčilejší jsou hned po vylíhnutí mláďata gekonů, anolisů, malých ještěrek, scinků, agam i leguánů. Naopak pasivnější jsou mláďata hroznýšovitých hadů, užovkovití i zmijovití hadi jsou více nebo méně čilejší. Pokud jsou na nápadném ztloustnutí břicha nebo na ne zcela uzavřeném břišním otvoru patrné zbytky žlutkového vaku, je třeba mláďatům ponechat klid do jeho úplného stravení a uzavření pupečního otvoru, což může trvat 2 až 4 dny od vylíhnutí.

Předpokladem úspěšného odchovu mláďat je vhodné terárium s vyhovujícím mírným mikroklimatem a dostatek vhodné potravy, u ještěřů navíc obohacování potravy vitamíny a mineráliemi. Nejprve k odchovnému teráriu. V

úvodu tohoto seriálu jsme se seznámili s vybavením a tvorbou mikroklimatu pro terária především pro dospělé plazy. Pokud dospělí mají v teráriu teplotní rozpětí 22 - 28 °C s možností vyhřátí pod tepelným zářičem na 32 °C a relativní vlhkost vzduchu průměrně 50 - 60 %, pro mláďata musíme volit podmínky mírnější. Teploty by měly kolísat jen asi mezi 24 a 27 °C, možnost vyhřátí pod zářičem na jen asi 28 - 30 °C a relativní vlhkost vzduchu by měla v průměru dosahovat 60 - 70 %. Zvýšená vlhkost vzduchu se nejspíše zajistí rosením dvakrát denně. Zajistí u mláďat ještěřů a především hadů bezproblémové svlékání pokožky, které se u mláďat opakuje podstatně častěji než u dospělých. Větší část substrátu, nejlépe mechu v odchovné nádrži, se musí udržovat stále vlhká. U gekonů, anolisů a jiných menších ještěřů je vhodné i umístění nevelké olistěné rostliny, z které mláďata po rosení pijí. Samozřejmostí je miska na vodu, zejména u pozemních ještěřů a hadů.

Mláďata se začínají krmit až po dokončeném vstřebání žlutkového váčku, což může trvat nejvýše až 4 dny po vylíhnutí. U malých ještěřů se může začít s krmením již druhý den po vylíhnutí, u mláďat hadů až po vstřebání žlutkového váčku, tedy asi 3. až 4. den po vylíhnutí. Mláďata hadů často odmítají potravu před prvním svlečením, které se dostavuje v prvním až druhém týdnu po narození. Velmi důležitá je přiměřená potrava. U malých ještěřů to jsou především malé instary cvrčků, čerstvě svlečené menší instary larev potemníka *Zophobas morio*, v létě občas drobný

smýkaný hmyz, jako jsou mšice, pavouci a mouchy. U mláďat hadů se zkrmují přiměřená mláďata laboratorních hlodavců. Malí ještěři se krmí obden, průměrně 4x týdně. Mláďata hadů se krmí 2x až 3x týdně. V období svlékání se krmení přeruší. Z hlediska počtu zkrmovaných kusů hmyzu nebo hlodavců se krmí omezeně, nelze zkrmovat množství, které by mládě ochotně sežralo. Postačuje množství hmyzu, které mládě pochytá a sežere během asi 15 minut po nakrmení. Přebytek hmyzu by mláďata mohl obtěžovat, případně i zranit. Nepřekrmování platí zejména o hadech, kteří se jako mláďata, ale i jako dospělí, dokážou jako všechny šelmy přecpat. Veškerá živá potrava pro ještěry, nejvýše s výjimkou občas podávaného smýkaného hmyzu, se musí vždy obalovat ve vitamino-minerálním přípravku. Metodika byla popsána v minulých dílech seriálu.

Velmi nutné je mláďata pohledem denně kontrolovat. Jen tak se odhalí počínající křivice, nežádoucí tloustnutí, hubnutí a jiné poruchy, které se musí ihned řešit a podmínky chovu správným směrem upravit.

Důležitou otázkou je, zda mláďata odchovávat individuálně nebo ve skupině dvou či více mláďat. Pro mláďata gekonů, která se od mládí chovají navzájem dosti nevraživě, doporučuji individuální odchov. Získají se tak nepoškozená, plně vyspělá zvířata v dobré tělesné i „duševní“ kondici. U anolisů je individuální odchov také nutností, mláďata se líhnou od jednoho páru v odstupe 2-3 týdnů a jsou tedy příliš rozdílně velká. Menší mládě by bylo utlačováno větším. Terária pro mláďata menších plazů by měla být malá, nejvýše s hranou dlouhou 15 - 20 (30) cm. Cítí se v nich bezpečněji a chovatel má v malém teráriu lepší přehled. Otvírání těchto nádrží zřepdu má nespornou výhodu, minimalizuje se tak možnost úniku mláďat při každé manipulaci v teráriu. Při otvírání shora, odkud u plazů přichází největší nebezpečí (ptáci, člověk aj.), mláďata někdy bezhlavě prchají a mohou z terária vyskočit a zmizet, což při jejich malé velikosti často vede k jejich trvalé ztrátě.

Jakmile mláďata dosáhnou asi 2/3 velikosti dospělých a dosáhnou věku, kdy sexuálně dospívají, musí se přemístit do většího terária. Mláďata hadů je vhodné odchovávat také

individuálně. Sice si navzájem většinou nekonkurují jako ještěři, ale vzniká problém při podávání potravy. Je velké nebezpečí, že se dvě nebo více mláďat vrhne na jednu kořist a navzájem se zraní. V krajním případě se u užovek nebo zmijí dokážou mláďata při zápolení o jednu kořist i navzájem sežrat.

Pokud to umožňují podmínky chovatele, je vhodné si vést o každém mláděti záznamy od snesení vejce (vajec) přes podmínky inkubace a líhnutí, měření a vážení po vylíhnutí a pravidelné sledování během vývoje a růstu. Postačuje u ještěřů i hadů měření délky, případně hmotnosti v intervalu asi 1 měsíce. U hadů by se mělo evidovat i každé krmení. Je tak možné vždy dohledat dobu snesení vajec, podmínky inkubace a dynamiku růstu a vývoje mláďat v závislosti na krmení.

Literatura:

Vergner, I. (2001): Ještěři 1. Biologie - Chov - Gekoni 1. - Nakladatelství Madagaskar, Jihlava, 462 stran.

Terária pro mláďata ve 2 dolních řadách, nad nimi pro dospělé gekony (rod *Phelsuma* a jiní gekoni, malé agamy).

- Bezobratlí
- Ještěři
- Hadi
- Obojživelníci
- Želvy
- Cestopis
- Chov**
- Systematika
- Reportáž

Dvojice mláďat krajty *Morelia viridis* v odchovném teráriu, ještě před prvním svlékáním.

Terária pro mláďata v 1 dolní řadě, nad nimi pro dospělé ještěry (gekoni, anolisové), dole dlouhé akvárium obsazené akvariijními rybami, zvyšujících vzdušnou vlhkost v místnosti i teráriích.

- Bezobratlí
- Ještěři
- Hadi
- Obojživelníci
- Želvy
- Cestopis**
- Chov
- Systematika
- Reportáž

Wadí Naheez v Dhofarských horách – také v tomto wadí roste unikátní les profitující z monzunu Khareef.

Text: Vojtěch Víta

Ománský sultanát leží na jihovýchodě arabského poloostrova. Rozlohou je asi 4x větší než Česká republika. Mimo původních Arabů žije v zemi velké množství přistěhovalců z jižní Asie – Indie, Bangladéše aj. Omán je bezpečná země, snad jen v příhraniční oblasti s Jemenem, který je momentálně velmi nestabilní a nebezpečný, může být trochu problém s volným pohybem. V zemi platí relativně striktní zákony (šaría) a tudíž je nutné na toto dbát. Omán se v poslední době více otevírá turistům, ale až na pár míst jich zde dosud mnoho nepotkáte. Víza se dostávají na letišti nebo na hranicích a stojí asi 1200,-.

Rozmanitost přírody Ománu je do značné míry ovlivněna střetem saharsko-arabské části palearktu (s blízkou návazností na zoogeografické prvky Iránu a Pákistánu) s afrotropickou zoogeografickou oblastí. Mimo to jsou v oblasti výrazné krajinné celky s vysokou mírou endemismu (pohoří Hajar, Dhofar a pouště Rub al Khali a Wahiba sands).

Herpetofauna Ománu je bohatá, zejména diverzita gekonů je mimořádná. Pláže Ománu (obzvláště na ostrově Masirah a jeho okolí) patří k celosvětově nejdůležitějším místům pro rozmnožování několika druhů mořských želv. Celkem se v Ománu vyskytuje takřka 90 druhů plazů a nové druhy jsou stále popisovány.

V říjnu 2015 jsem se rozhodl podniknout cestu do Ománu. Dal jsem přednost letu do Dubaje před letem přímo do Ománu, jednak kvůli ceně letenek (Praha – Dubaj běžně okolo 5000,-) a také jsem chtěl procestovat i část UAE což se mi bohužel

nepodařilo vzhledem k problémům s půjčením již rezervovaného auta. Rozhodl jsem se tedy k přejezdu z Dubaje do jihománského města Salaláh. Cesta autobusem trvá asi 15 hodin a autobus jede přes noc. V Salaláhu jsem si konečně půjčil auto a měl jsem před sebou 15 dní, které jsem byl rozhodnutý strávit v terénu, co jen to půjde. První zastávku jsem udělal hned za městem na svazích porostlých křovinami a nízkými stromy, kde jsem během krátké chvíle našel chameleony *Chamaeleo arabicus* a nepůvodní zavlečené lepoještěry *Calotes versicolor*, kteří se vyskytují na několika lokalitách v okolí města Salaláh a velmi běžné gekony *Pristurus rupestris*. Pro noční lov jsem zvolil nedaleké wadí Naheez. Na svazích tohoto wadí roste sezónně opadavý les typický pro oblast jihozápadního Ománu a severovýchodního Jemenu. Podmínky této oblasti jsou velmi specifické zejména díky sezónnímu monzunu, nazývanému Khareef. Na této lokalitě jsem našel štíhlovky *Psammophis schokari*, které jsem zastihl v podvečer, kdy hledaly úkryt na noc. Dále jsem pozoroval zajímavého jedovatého hada *Atractaspis microlepidota andersoni*, gekony *Hemidactylus alkyiummii* endemické pro Dhofar a scinky *Trachylepis tessalata*. Na lokalitě se vyskytoval taktéž endemický štír *Nebo whitei*, je to asi nejhojnější druh štíra v tomto pohoří. Další den jsem se přesunul do wadí Sayq zhruba 15 km od jemenské hranice, na dně tohoto wadí je touto dobou vyschlé řečiště, ovšem v době khareefu tudy očividně protéká dost vody. Svahy wadí jsou sušší a

Nebo whitei – enedemický štír z Dhofarských hor.

roste zde hodně sukulentních rostlin. Toto wádí bylo celkem bohaté - první plazi, které jsem našel, byli gekoni, kteří začali vylézat ihned po soumraku. Velmi zajímaví byli gekoni *Ptyodactylus dhofarensis*, z dalších *Hemidactylus cf. homoeolepis* a *H. alkyumii*. Na dně wádí jsem našel ropuchy *Duttaphrynus dhofarensis*. V Ománu platí, kde jsou ropuchy, tam jsou jistě i zmije rodu *Echis* a také, že ano - v brzké době jsem našel dva jedince druhu *Echis khosatzkii*. Později jsem našel ještě hlavatku *Telescopus dhara*. Před několika lety jsem navštívil Jemen, bylo to v době, kdy ještě šlo do této země cestovat (i když s problémy). Nyní to již nejde, ale tato země mě pořád velmi zajímá, a chtěl jsem se tedy dostat co nejbliže k ní, a aspoň přes hranici se zdálky podívat. Jel jsem tedy, dokud to šlo, a až na hranici mě vojáci otočili zpátky. Myslel jsem, že poodjedu větší kus cesty do nějaké klidnější oblasti, ovšem na zpáteční cestě jsem asi necelé tři kilometry od hranice uviděl na silnici zajetou zmiji *Bitis arietans*. Jelikož jsem tohoto hada velmi toužil vidět, rozhodl jsem se na tomto místě zůstat až do večera. Dhofarské hory jsou nejvýchodnějším místem výskytu tohoto druhu i celého rodu *Bitis*. Zdejší zmije útočné jsou relativně malé, plně vzrostlí jedinci neměří více než 80 cm. Na tomto místě byly poměrně suché svahy se sukulentními rostlinami. Zvířat bylo o poznání méně než na

předchozí lokalitě, přesto jsem viděl alespoň 2 „echisky“ a pár gekonů. Pozdě v noci, když už jsem myslel, že lov vzdám, jsem se vracel k autu a přeci jen jsem „arietánu“ našel! Byla jen pár desítek metrů od místa, kde jsem parkoval - na celkem typickém hadím místě - kamenitém valu zpevňujícím silnici. Počínal jsem si ovšem velmi nedbale a zdánlivě klidně ležícího hada jsem vyplašil a jen viděl, jak mizí v díře pod velkým kamenem. Ten se mi bohužel nepodařilo nadzvednout ani pomocí heveru. I když ji nemám nafocenou, alespoň jsem ji viděl! Bohužel jsem na tomto místě nemohl zůstat déle. Jednalo se o příhraniční vojenskou oblast a svou přítomností jsem vzbuzoval pozornost, která vyústila v nařízení k opuštění oblasti. Mimo to se mi nějaký pobuda pokusil vykrást auto (přestože jsem v něm v tu chvíli spal..). Rozhodl jsem se tedy k přesunu na vzdálenější lokalitu trnorepa *Uromastyx benti* v okolí města Mirbat. Zde byl tento trnorep často pozorován, ovšem nyní se na tomto místě staví a tak byla část lokality zničena. Přesto jsem tu mimo jiné dva trnorepy viděl, dalšího jsem potom našel asi 30 km východně od města. V noci jsem lovil ve wádí Ayn - viděl jsem zde gekony *Tropicolotes scortecii*, *Trachydactylus spatulurus*, *Hemidactylus paucituberculatus*, *Pristurus carteri* a opět zmije *Echis khosatzkii*. Lokalita byla taktéž zajímavá na

- ▮ Bezobratlí
- ▮ Ještěři
- ▮ Hadi
- ▮ Obojživelníci
- ▮ Želvy
- ▮ Cestopis
- ▮ Chov
- ▮ Systematika
- ▮ Reportáž

Wadí Sayq (Dhofar) sušší biotop s častým výskytem sukulentních rostlin.

Štíry, mimo klasického *Nebo whitei* jsem pozoroval *Hottentotta salei* a *Leirus cf. haengii*. Další den jsem se pokoušel najít trnorepy *Uromastix thomasi*. Nalezl jsem ovšem jen ještěrky *Acanthodactylus masirae* a hojné gekony *Pristurus carteri*. Měl jsem trochu problém najít vhodné místo pro večerní lov – nejdřív nekonečná, rovná planina a následně na ní ještě vyrostly ropné věže. Projížděl jsem ropnými poli, až jsem s padajícím soumrakem přijel do krásného wadí Rawnab – ideální místo pro noční lov! Během chvíle se mi zde podařilo najít užovku *Platemys rhodorachis*, která si hledala místo na spaní, taktéž jsem našel krásné gekony *Hemidactylus festivus* a nejběžnější ománské zástupce rodu *Stenodactylus* – *Stenodactylus leptocosymbotus*. Štíři také obývali tuto lokalitu a to konkrétně mohutný *Androctonus bicolor* a mně neznámý druh zajímavého rodu *Orthochirus*. Svojí přítomností jsem vzbudil pozornost pouštní lišky, která zde žila. Neustále mě odněkud pozorovala – často z ní byli vidět jen veliké uši. Občas se poplašila a utekla, ale za chvíli byla zpět a koukala zpoza další skály. Trnorepa *Uromastix thomasi* se mi nakonec podařilo najít jižně od města Duqm. Jediný exemplář se nestihl schovat před spalujícím poledním sluncem a já ho nalezl, jak se přehřátý tiskne na stinnou stranu menšího kamene. Na noční lov jsem chtěl přejet do pouště Wahiba.

Podařilo se mi to nakonec jen za cenu toho, že jsem přijel až za tmy. V každém terénu je více než vhodné projít si předem místo za světla a v noci jít najisto. Na písčiné poušti to platí dvojnásob, proto jsem byl trochu nejistý a raději se držel v dohledu silnice. Stačilo by přejít jednu dunu a... Místo nebylo asi nevhodnější, viděl jsem jen jeden druh gekonů, zato ale mimořádně krásný, *Stenodactylus doriae* je pro mě asi nejkrásnější ománský gekon, tak jsem měl z nálezu několika exemplářů velkou radost. Druhý den jsem se opět trochu trápil s vytipováním vhodného místa pro denní lov. Na dvou místech jsem neviděl takřka nic a až na třetí pokus se zadařilo – místo, kam z nedaleké osady sváželi zbytky ryb, bylo mimořádné! Všude byli bizarní a barevné agamy *Phrynocephalus arabicus*, několik ještěrek *Acanthodactylus schmidtii* a „písččné ryby“ scinci *Scincus mitratus*, kteří při hledání potravy mizeli v písku a zase se objevovali – paráda! Zpětně mě docela mrzelo, že jsem na tomto místě nezůstal až do noci a místo toho pokračoval dál směrem k městu Al Askharah. V této oblasti se vyskytuje velmi zajímavý gekon *Pseudocerambodactylus khobarensis*, který žije na solných pláních. Vybral jsem místo, kde velká solná pláň postupně přecházela v kamenité svahy. Již přes den mě zaujalo velké množství kudlanek rodu *Eremiaphyla* a gekoni *Pristurus minimus*. Po západu slunce to

Ptyodactylus dhofarensis – nedávno popsáný druh z Dhofarských hor.

bylo ještě o dost lepší, opravdu to tam žilo! Na přechodu svahů k pláni bylo velké množství gekonů *Stenodactylus leptocosymbotus*, dále *Hemidactylus minutus* a *Trachydactylus hajarensis*, na pláni samotné jsem našel jednu zatoulanou zmiji *Echis carinatus sochureki* a agamu *Trapelus flavimaculatus*, jen *Pseudocerambodactylus* žádný. Z bezobratlých se na lokalitě ještě vyskytovali dva druhy štírů – *Hottentotta jayakari* a *Nebo* sp. a také brouci *Anthia duodemaclata* a *Megacephalus* spec. Celkem nenápadné místo ale plné života! Další den jsem chtěl vidět zmiji *Echis omanensis*, pro pátrání po ní jsem zvolil přírodní rezervaci Mrkhah, kde tekla krásný potok z hor Jebel bani Jebir – jižní části Hajar. Okolo potoku bylo velké množství ropuch *Duttaphrynus arabicus*, což opět slibovalo dobrou šanci na nález zmijí. Netrvalo dlouho a objevil jsem první – dospělá samice byla stočená v naplavenině u břehu. Stejně jako všechny ostatní druhy rodu i tato zmije je prudce jedovatá, navíc se jedná o jeden z největších druhů v rámci rodu a mohutnost jejich hlavy dává tušit značnou zásobu jedu. Z těchto důvodů jsem se snažil být při pohybu v terénu co nejvíce obezřetný, tyto zmije opravdu snadno ujdou pozornosti a šlápnout na ně by byl velký průšvih. Jaké bylo ovšem moje překvapení, když jsem po skončení fotografování prvního

exempláře zjistil, že druhá leží ani ne metr ode mě. Trochu mi přeběhl mráz po zádech, když jsem si uvědomil, jak blízko jsem jí byl a nevěděl o tom. Od té chvíle už jsem ale žádnou další nenašel. Dalším novým druhem z tohoto místa byli gekoni *Ptyodactylus orlovi*. Přes den jsem v potoce pozoroval užovku *Platyceps rhodorachis* při lovu ryb – nehnutě čeká u dna a prudkým výpadem loví ryby, které se přiblíží moc blízko. Na druhý den jsem se chtěl přesunout k horskému městu Sayg, kde se vyskytuje zajímavá zmije *Pseudocerastes persicus*, bohužel se mi nepodařilo do tohoto místa dostat, tudíž jsem zvolil rezervní variantu a přešel k nejvyšší hoře jihovýchodní části arabského poloostrova – Jebel Shams. Při příjezdu na toto místo velmi hustě přšelo, v pozdním odpolední nakonec pršet přestalo. Asfaltová cesta končila v nadmořské výšce zhruba 2000 m n. m. Dál jsem už nejel. Tato střední část pohoří Hajar se jmenuje Jebel Akhdar a vyskytuje se zde několik zajímavých druhů plazů, byl jsem tedy zvědavý, co uvidím – tedy jestli vůbec něco - noc byla dost chladná a vlhká. Zvířata jsou zde zřejmě na takové podmínky zvyklá a netrvalo dlouho a objevil jsem prvního gekona – drobný druh *Assacus montanus* je endemický právě jen pro tuto vysoko položená místa Jebel akhdar, to samé platí i pro gekona

- ▮ Bezobratlí
- ▮ Ještěři
- ▮ Hadi
- ▮ Obojživelníci
- ▮ Želvy
- ▮ **Cestopis**
- ▮ Chov
- ▮ Systematika
- ▮ Reportáž

***Hemidactylus lemurinus* – velmi vzácný gekon známý jen ze 4 izolovaných lokalit.**

Hemidactylus luqueorum, kterého jsem našel o chvíli později. Na tomto místě se také vyskytovali velmi pěkně kontrastní *Trachydactylus (Bunopus) hajarensis*. Když se nedaleko ode mě ozvalo hlasité syčení, úplně ve mně zatrnulo, že by Pseudocerstaska? Byla to ovšem jen veliká *Echis omanensis*. Později jsem našel ještě jednu další, rohaté zmije bohužel ne. Další den opět začalo pršet. Vytipoval jsem si místo v údolí a doufal, že najdu další druhy plazů, kteří by se v nižších polohách této oblasti měli vyskytovat. Čekal jsem tak dlouho, až jsem zjistil, že wádí, které jsem chtěl v noci prozkoumat, se začíná plnit vodou, té stále přibývalo a déšť nijak neslábl. Situace byla čím dál horší a mně bylo jasné, že ten večer už do terénu nepůjdu. Jelikož jsem měl v plánu další den přejet delší vzdálenost zpět k Salaláhu, tak jsem se rozhodl na nic nečekat a přejet část vzdálenosti ještě večer. Mezitím ovšem stále stoupající voda vyplnila celé dno wádí a blesková povodeň se rozlévala doširoka krajinou. Ujel jsem jen asi deset kilometrů a cestu mi přehradil hluboký proud, ještě jsem se pokusil vrátit a objet to jinudy, ale mezitím se zaplavila silnice i na místě, kudy jsem předtím projel. Tak jsem byl odříznutý a čekal, až voda začne opadat, což se po několika hodinách stalo. Mezitím jsem pozoroval, jak voda odnesla ze silnice dva

odvážné řidiče, kteří se pokusili proudem projet. Jejich auta skončila zaparkovaná v křovinách. V pozdních nočních hodinách se mi podařilo z tohoto místa odjet a ujet alespoň část dlouhé cesty na další lokalitu. Tou bylo okolí města Thumrait, odkud je známá poslední ze zmijí rodu *Echis*, které v této zemi žijí – *Echis coloratus*. Když jsem však druhý den navečer dorazil na místo, byl jsem trochu překvapen vzhledem biotopů. Místa, kde bych čekal hady, tu skoro nebyla, nakonec se mi povedlo najít široké wádí s porostem zakrslých palm typických pro tuto oblast. Zřejmě to nebylo správné místo nebo jsou zde tyto zmije relativně vzácné. Nepodařilo se mi najít ani jednu a ani z ostatních druhů plazů jsem nic nového nenalezl a tak zlatým hřebem tohoto místa nakonec bylo pozvání na posezení s chovateli velbloudů, kteří mě nejdříve měli za zloděje velbloudů a poté co mě uviděli zblízka, byli velmi překvapeni mojí přítomností a ještě víc tím o co se zajímám. Ománci jsou velmi pohostinní lidé a tak jsou pozvání na čaj velmi běžná, tady mi ovšem nabídli i vařeného velblouda. Ze zdvořilosti jsem si kus vzal, ale musím říct, že už bych to znovu jíst nemusel. Velbloudáři mě poté nechali přespat ve svém stanu, což byla také zajímavá zkušenost (jen se hned za úsvitu objevila mračna much). Od města Thumrait už je to co by

Lesy v okolí města Sarfayt nedaleko od Ománsko- Jemenské hranice.

kamenem dohodil k vnitřní straně Dhofarských hor, ve kterých jsem cestu začínal. Zbývalo mi ještě pár nocí, které jsem chtěl strávit v tomto pohoří. Následující lokalita, wádí Ayun, je velmi dobře známá svou bohatou herpetofaunou, zejména výskytem více druhů gekonů. Toto místo je dokonce typovou lokalitou dvou druhů plazů – vzácné ještěrky *Mesalina ayunensis* a zajímavého reliktního gekona *Hemidactylus lemurinus*. Ač jsem v denním žáru prochodil značný kus okolí, mesaliny se mi nalézt nepodařilo. Noční lov byl ovšem úspěšnější – hned po sestupu do wádí jsem našel prvního gekona – nezvykle světle zbarveného *Ptyodactyla* a další druhy následovaly. Především jsem pozoroval asi deset exemplářů zmiňovaného *Hemidactylus lemurinus*. Tento druh je vázán na velké, hladké, bílé kameny a v Ománu je znám jen ze dvou lokalit, mimo to je znám z několika málo míst v severním Jemenu. Tito gekoni jsou bílí, stejně jako kameny na kterých žijí a mají mimořádně přilnavé prsty, což jim umožňuje velmi rychle běhat po hladkých kamenech, navíc jsou poměrně plaší, takže vyfotografovat je může být poměrně oříšek – než se nadějete, gekon je o několik metrů dál a pronásledovat ho po extrémně hladkém povrchu hrozí neustále podklouznutím. Další den jsem chtěl zkusit okolí městečka Quairon Hariti. Přes den jsem chodil po loukách, nic zvláštního jsem zde však nenašel, večer jsem se tedy přesunul do těsné blízkosti města na sukulentní svahy a také mě zaujal dlouhý kamenný val zpevňující silnici. Na valu však byli jen gekoni *Hemidactylus alkyiumii*. O

kus dál na svahu se mi ovšem znovu podařilo nalézt hrabavého hada zemězmije *Atractaspis microlepidota andersoni*. O jedu těchto hadů toho není moc známo, ale pravděpodobně je celkem silný. Navíc je schopný vyklápat jedové zuby do stran, takže na ně pozor! S hadem jsem zde sice problém neměl ale s lidmi trochu ano. V noci ke mně přijelo auto a mě probudila dálková světla, která mi najednou svítila do očí, než jsem cokoliv stačil udělat, auto rychle odjelo. Bylo mi jasné, že to není vše a tak jsem čekal, co bude následovat. Netrvalo to dlouho a obklíčilo mě několik aut a já jen čekal, kdo z nich vystoupí – byl to policista a několik dalších lidí. Někdo z nich zřejmě uviděl mé zaparkované auto a byl podezřívavý, tak na mě osnoval zátaž. Byl jsem trochu naštvaný, že mě budí uprostřed noci a bylo mi celkem jedno, že jim to dávám najevo. Zkontrolovali mě a řekli mi, že nesmím mít zaparkované auto na silnici (prašná cesta odnikud nikam). Musel jsem tedy přeparkovat na jiné místo a tu noc jsem se už pořádně nevyspal. Příjemný zážitek s dohlížiteli šarii... Měl jsem před sebou poslední dvě noci v Ománu, pro první z nich jsem se rozhodl zkusit místo za vesnicí Mughsail, okolo kterého jsem již projížděl na začátku cesty. Je to strmý sukulentní svah (s velkým množstvím adenií, aloí, dracén aj) s krásným výhledem do wádí. Bohužel tak jako mnoho jiných míst v Ománu i zde se nepříznivě projevuje masivní pastva velkých stád velbloudů. Přes den jsem zde potkal starý pár, jako většina Ománců byli velmi vstřícní a pohostinní – poseděl jsem s nimi a rukama nohama

- ▮ Bezobratlí
- ▮ Ještěři
- ▮ Hadi
- ▮ Obojživelníci
- ▮ Želvy
- ▮ **Cestopis**
- ▮ Chov
- ▮ Systematika
- ▮ Reportáž

Echis khosatzkii – běžná zmijs z jihozápadního Ománu (a Jemenu).

Stenodactylus leptocosymbotus – v Ománu široce rozšířený druh, nejběžnější zástupce rodu.

jsem se s nimi bavil. Pán měl dalekohled a na můj dotaz, co s ním sleduje, mi vysvětloval, jaká zvířata tu vidá. Pochopil jsem, že jednou za pár dní sem chodí levhart arabský a svou přítomnost projevuje typickým hlasovým projevem. Z jiných zvířat jsem moc moudrý nebyl ale to, že se zde vyskytuje tato nesmírně vzácná kočkovitá šelma, mě potěšilo (Dhofarské pohoří je posledním místem, kde má životaschopnou populaci). Přes den jsem zde nalezl velké množství nor sklípkanů rodu *Ischnocolus*, které ovšem sklípkaní na noc zamaskovali. Z plazů, mimo již dříve pozorovaných druhů jako *T. spatalurus*, *H. alkiyumii* aj, jsem pozoroval dospělého scinka *Trachylepis brevicollis*. Bohužel byl příliš hbitý a plachý na to, abych ho zvládnul vyfotit. Pro poslední noc v Ománu jsem si vybral wadí Darbat zejména proto, že je v něm celoročně voda a doufal jsem, že se aspoň před cestou ještě trochu

vykoupu a vyperu si oblečení. První co jsem zde ovšem uviděl, byli výstražné cedule, že se zde vyskytuje bilharzioza a do vody se nesmí vstupovat. Přes den jsem pozoroval velké množství ptáků, taktéž se zde hojně vyskytují zavlečení calotesové, kteří se přes den dají snadno pozorovat. V noci jsem již nic nového nenašel a pomalu se blížil čas odjezdu. Ten byl podstatně klidnější než příjezd, jen dlouhé čekání v Dubaji bylo útrpné, je to velmi nudné město, kde toho není moc k vidění.

Na závěr mohu jen doporučit cestu za plazy do Ománu. Větší množství zajímavých a často snadno pozorovatelných druhů plazů činí tuto zemi opravdu atraktivní pro všechny, kdo chtějí pozorovat plazy v jejich přirozeném prostředí.

- Bezobratlí
- Ještěři
- Hadi
- Obojživelníci
- Želvy
- Cestopis**
- Chov
- Systematika
- Reportáž

Wádí Bani Khalid v jižní části Hajararu (Jebel Bani Jebir).

Jebel Akhdar – biotop v nadmořské výšce zhruba 2000 m.n.m.

Hemidactylus luqueorum – endemický druh vyskytující se jen ve vyšších polohách centrální části pohoří Hajar.

- ▮ Bezobratlí
- ▮ Ještěři
- ▮ Hadi
- ▮ Obojživelníci
- ▮ Želvy
- ▮ **Cestopis**
- ▮ Chov
- ▮ Systematika
- ▮ Reportáž

Echis omanensis – velká zmijs vskytující se jen v severovýchodním Ománu v pohoří Hajar a jeho okolí.

Trachydactylus (Bunopus) spatalurus v Ománu nehojný ale celkem široce rozšířený druh.

Wahiba sands – nevelká písečná poušť ve východním Ománu.

- Bezobratlí
- Ještěři
- Hadi
- Obojživelníci
- Želvy
- Cestopis**
- Chov
- Systematika
- Reportáž

Phrynocephalus arabicus – zajímavá drobná agama žijící na písčných dunách.

Stenodactylus doriae – relativně velký druh obývající písčné oblasti.

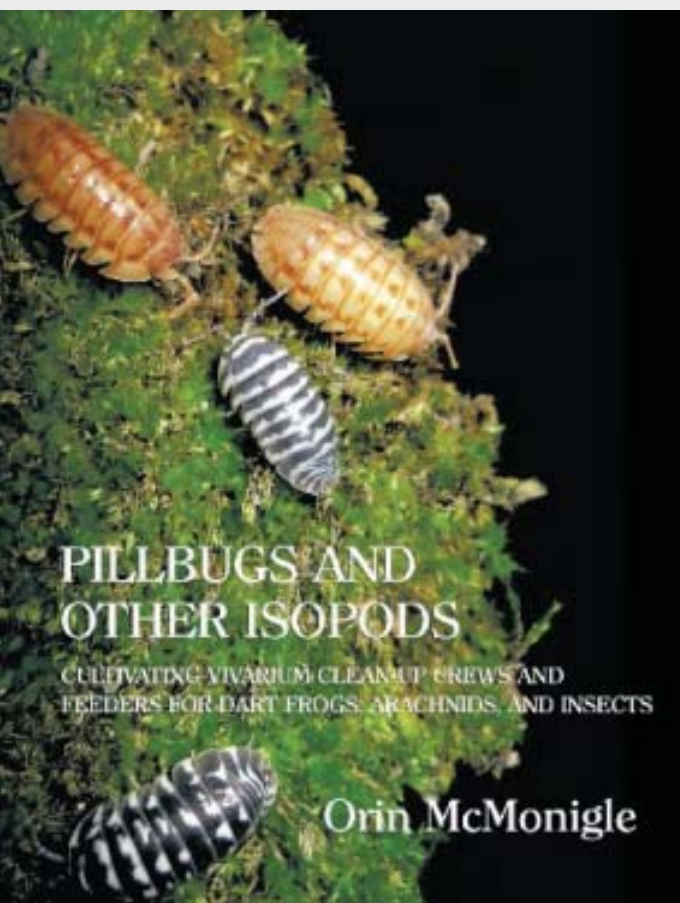
Chov veľkých suchozemských rovnakonôžok rodu *Porcellio*

Text: Adrián Purkart

Chovateľské trendy sa striedajú podobne ako tie módne a občas nás prekvapí, kam až túžba a zvedavosť po pozorovaní živočíchov dokáže toto hobby priviesť. Počas posledných rokov sa s prílívom najmä mediteránnych druhov rozmohol chov suchozemských zástupcov zo skupiny Isopoda. Ako chovateľ rôznych druhov švábov a pôdných živočíchov som samozrejme nemohol odolať. Návod na chov tejto skupiny v našom jazyku by sme najskôr hľadali márne, napodiv však ani zahraničné stránky neposkytujú uspokojivé množstvá informácií. V krátkom príspevku by som teda rád predostrel niekoľko mojich postrehov z chovu týchto úchvatných živočíchov. Tie nachádzame aj v našej faune, sú hojné aj v okolí ľudských sídlisk a pravdepodobne každý z nás ich dôverne pozná. Vo väčšine prípadov sa však jedná o pomerne neatraktívne sfarbené druhy a hoci ich chov môže byť zaujímavým pozorovaním, predsa len časom zatúžite po krajších druhoch. Podobne som sa k chovu začal stavať aj ja, kedy som si niekoľko mesiacov skúšal chovať naše druhy

rovnakonôžok a to prevažne *Porcellio scaber* a *Oniscus asellus*. Oba druhy sa mi darilo pomerne jednoducho množiť a tak som siahol po literatúre, ktorá mi pomohla rozšíriť si obzory v chove tejto skupiny živočíchov.

Hoci mám nepriaznivé tendencie kúpiť do chovu ihneď tie "najlepšie" dostupné druhy, uskromnil som sa na výmenu s jednou nemeckou chovateľkou a získal tak malú skupinu predávanú pod názvom *Porcellio scaber* "orange". A dobre som spravil. Umiestnil som ich do takmer identickej ubikácie ako naše *Porcellio scaber* z prírody a nestihol som sa ani čudovať, ako sa im tam nedarilo. Behom dvoch mesiacov mi žiaľ uhynuli všetky. Tak ako si ani návod k elektronike nikdy nikto nečíta, až pokým niečo nebuchne, tak som sa začal pýtať ostatných chovateľov, kde som mohol spraviť chybu. Na moje prekvapenie som zistil, že tieto pôdne živočíchy nie sú až tak vlhkomilné ako som sa domnieval a že v skutočnosti preferujú suchšie podmienky. Vyskúšal som teda riešenie, ktoré odvtedy používam azda na všetky chované druhy tohto rodu. Do tradičného plastového terária Samla od značky Ikea som do jednej polovice ako substrát využil obyčajný riečny štrk a do druhej polovice substrát od mnohonôžok, ktorý je ekvivalentom lesnej humóznej pôdy. Na ten som položil kartón na vajíčka a zasypal dubovým lístím. Nechýba samozrejme dostatočné vetranie v kryte boxu. Živočíchy si tak môžu vybrať, či sa budú pohybovať po suchejšej časti so štrkom alebo vo vlhkej časti so zeminou. Vzduch v boxe pri dostatočnom vetraní má len nepatrne vyššiu vlhkosť, ktorú odhadujem na úrovni 60-70 %. Akonáhle dojde k plošnému zamokreniu substrátu alebo dlhodobejšej vyššej vlhkosti v boxe, zvyknú živočíchy hynúť pravdepodobne na plesňové ochorenia. Pre druh *Porcellio silvestri* som zariadil obdobné terárium, avšak miesto kartónu na vajíčka som použil suché dubové drievka. Vyzerá to síce prírodnejšie, no treba byť viac opatrný pri manipulácii, nakoľko telá rovnakonôžok nie sú príliš odolné voči poškodeniu.

Isopods in Captivity: Terrarium Clean-up Crews od Orin McMonigle.

- Bezobratlí
- Ještěři
- Hadi
- Obojživelníci
- Želvy
- Cestopis
- Chov
- Systematika
- Reportáž

Bezobratlí	█
Ještěři	█
Hadi	█
Obojživelníci	█
Želvy	█
Cestopis	█
Chov	█
Systematika	█
Reportáž	█

Rovnakonôžky je praktické chovať v plastových boxoch.

Hoci moje skúsenosti v chove týchto živočíchov nemajú viac ako dva roky, toto riešenie mi zatiaľ vyhovuje a nevidím dôvod ho meniť. V každom boxe mám vložených niekoľko menších kusov sépiovej kosti a taktiež som jeden zo suchších rohov posypal zmesou Plastínu a Roboran H. Či to má nejaký pozitívny alebo negatívny efekt neviem, no subjektívny pocit mi radil, aby som to spravil a zatiaľ sa to nejaví ako zlá myšlienka. Potravu tvoria rôzne odrezky zeleniny, ktoré sa spotrebúvajú v domácnosti a to prevažne šupy mrkvy, uhorky a zemiakov. Šalátové uhorky majú obzvlášť radi. Tie umiestňujem na rozhranie suchej a vlhkej časti substrátu a pravidelne vymieňam. Do suchej časti resp. na suché dreva alebo palety na vajička sypem

vločkové krmivo pre rybičky a sušené dafnie. S týmto krmivom treba opatrnejšie dávkovať, pretože niekedy zvykne plesnivieť. Z času na čas ponúknem aj varenú zeleninu. Niekde v týchto momentoch však potravné nároky *Porcellio* sp. v chove končia a iná strava môže byť len zaujímavým, avšak riskantným experimentovaním. Teplotu udržiavame izbovú a snažíme sa nevystavovať živočíchov vysokým teplotám. Odporúčam maximálnu na úrovni 27°C, nakoľko mi s nástupom leta uhynulo množstvo jedincov *Porcellio expansus* pravdepodobne kvôli vyššej teplote. Niektoré druhy vyžadujú aj hibernáciu pri teplotách do 20°C.

Suchšie podmienky sa ukázali byť omnoho lepšie, ako vlhké.

Dostatočné vetranie boxu. Niektorí chovatelia nechávajú boxy aj otvorené.

Momentálne mám v chove len okolo 10 druhov živočíchov tejto skupiny. Nerád by som zbieral všetky dostupné druhy a vyhladených do chovu mám už len niekoľko. Tieto živočíchy sú pomerne milé a zaujímavé na chov. Dá sa u nich u veľkých druhov voľným okom rozoznať pohlavie a taktiež gravidita samíc. Mláďatá sa často zdržujú v blízkosti

rodičov a tak po otvorení boxov máte pocit, akoby ste nahliadli do domu, v ktorom žije spokojná rodina kôrovcov. Ak máte záujmy v podobe chovu mnohonôžok, švábov a chrobákov, rozhodne odporúčam nahliadnuť aj do tajomstiev chovu rovnakonôžok!

Porcellio silvestri a jeho atraktívne oranžové sfarbenie.

Porcellio scaber "orange" a *Porcellio expansus*.

Porcellio bolivari.

Odchov *Porcellio expansus* taktiež s pôvodom v Španielsku.

